

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Současné problémy očkování a jejich řešení – provakcinační strategie

MUDr. Vladimír Valenta, PhD
Hlavní hygienik ČR

Výbor pro zdravotní a sociální politiku Senátu
Parlamentu ČR, 22. dubna 2014

Prokazatelné úspěchy očkování

- **Nejúčinnější veřejno-zdravotnické opatření po chlorování vody**
- **Eradikace varioly (pravých neštovic)**
- **Eliminace dětské obrny**
- **Kontrola řady onemocnění (spalničky, zarděnky)**

Prokazatelné úspěchy očkování

Navzdory problémům zdravotnických systémů mnoha chudých zemí – $\frac{3}{4}$ dětí světa

- WHO/UNICEF EPI

EPI (Expanded Program on Immunization) proti **diftérii, tetanu, pertusi, poliu, spalničkám a neonatální tuberkulóze**

Tyto vakcíny ročně zachrání cca 3 miliony životů (10000 za den), chrání před onemocněním a trvalým postižením

V ČR záchrana 500 životů a zabránění 150 tis. onemocnění ročně

-
- I. Zdravotní politika**
  - II. Řízení systému**
  - III. Ekonomika**
  - IV. Legislativa a represe**
  - V. Vzdělávání a podpora**
  - VI. Public relation**

Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí – Zdraví 2020

-Přijata usnesením Vlády ČR č.23 z 8.1.2014

-Schválena Poslaneckou sněmovnou PČR usnesením č. 175 z 20.3.2014

Mezi základními prioritami je **očkování**

Příkazem ministra č. 28/2013 byla zřízena rezortní pracovní skupina pro podporu a ochranu veřejného zdraví a prevenci nemocí a pro implementaci programu Zdraví 2020 v ČR

- V návaznosti na tuto pracovní skupinu byla zřízena pracovní podskupina pro provokcinační strategii**

-Vyhodnocení změny systému očkování – přechod ze státem hrazeného na pojišťovenský

-Přistoupení k evropské smlouvě o společném nákupu lékařských protiopatření (Rozhodnutí EP a Rady č.1082/2013 o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách)

-Vytvoření standardů primární prevence v praxi primární péče

Provokcinační strategie – řízení systému

Zpětná vazba: Zdokonalení stávajícího systému sledování proočkovanosti, kolektivní imunity a nežádoucích účinků

- navázání spolupráce se zdravotními pojišťovkami k nastavení systému sledování proočkovanosti v případě povinných i nepovinných očkování
- provedení pilotní kontroly proočkovanosti proti MMR a 6 infekcím zařazených v hexavakcíně (usnesení Národní imunizační komise ze dne 26.3. 2014)
- Serologické přehledy

- **Spolupráce se SÚKL a AIFP v oblasti farmakovigillance.**
- **Monitorování a poskytování validovaných informací o výskytu nežádoucích reakcí po očkování.**

Minimalizace negativních účinků

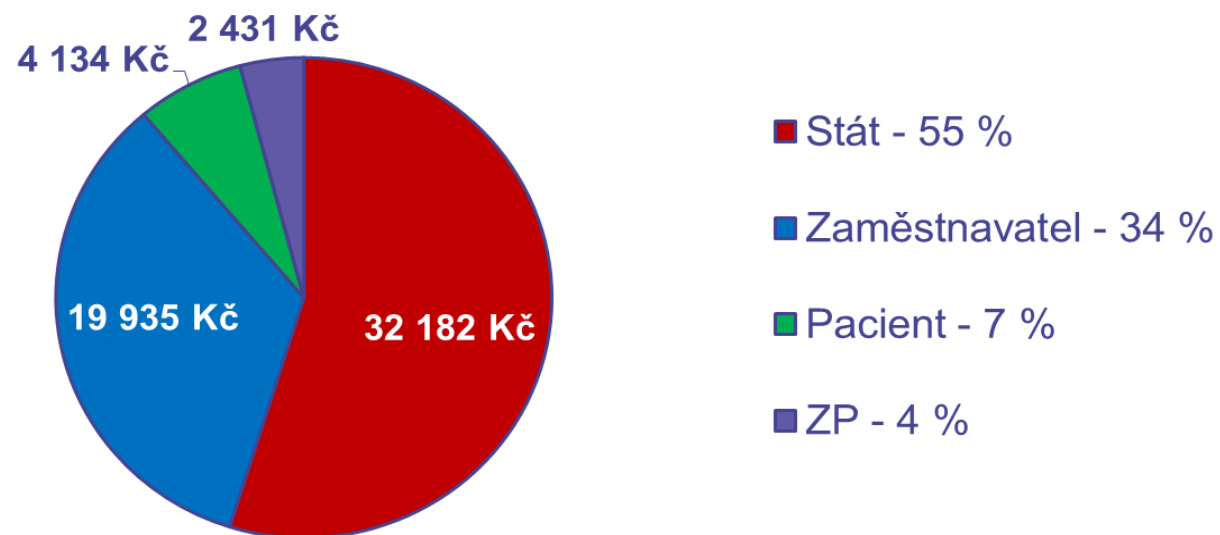
- **Státní záruka a převzetí odpovědnosti za řešení nežádoucích účinků** (např. vytvoření fondu na odškodnění postižených po povinném očkování a jeho propagace.)

Efektivita :

- **Očkování patří mezi nákladově nejefektivnější opatření (v rozvojových zemích v případě úplného očkování – náklady \$20 za zachráněný rok života)**
- **Obecně jsou intervence extrémně úspěšné při nákladech pod \$100.**
- **Pro srovnání zdravotnické intervence v USA či UK jsou považovány za nákladově efektivní při vynaložených nákladech \$50,000 až \$100,000 na rok zachráněného života.**

Provakcinační strategie - ekonomika

Započítáme-li návštěvy lékaře, pracovní neschopnosti, komplikace, ... dostaneme se na celkové náklady 58 696 Kč za jedno onemocnění chřipkou.

(Skoupá a ost. Practicus, 2012)

- **Ekonomické benefity pro očkující lékaře**

Od roku 2002 lékaři v Anglii, kteří dosáhnou proočkovanosti proti chřipce 70% a více u registrovaných pacientů, jsou finančně odměňováni

- **Ekonomické zvýhodnění zdravotního pojištění osob neodmítajících očkování**

- **Rozšíření hrazeného očkování zejména u rizikových skupin chronicky nemocných, seniorů, osob s oslabenou imunitou**

- **Udržení systému povinného pravidelného očkování**

(všechna rozhodnutí ústavního soudu potvrdila soulad s listinou základních práv a svobod, 1/3 evropských zemí má systém povinného očkování, zbytek systém doporučený podpořený nepřímou povinností)

- **Spolupráce s ČLK k potírání non-lege artis postupů lékařů v oblasti očkování.**

- **Vymáhání nepřímé povinnosti** (přístup do dětských zařízení apod.)

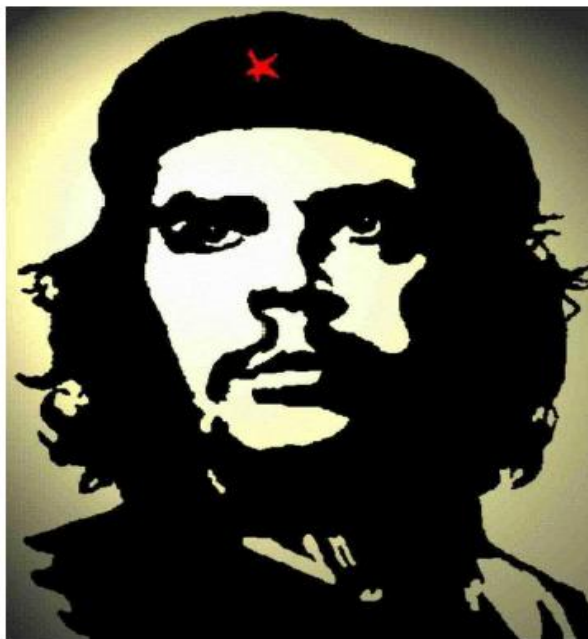
Provakcinační strategie – vzdělávání a podpora

- **epidemiologické surveillance a interpretace aktuální situace ve výskytu infekčních nákaz**
- **Pregraduální vzdělávání: Bez komplexní změny postoje lékařů k očkování se posun u veřejnosti očekávat nedá (předmět o očkování ve výukových schématech LF)**
- **Postgraduální vzdělávání a celková podpora zejména lékařů primární péče – odborná, edukační i legislativní**
- **Podpora informačních webů MZ, SZÚ a odborných společností.**

Obrovská role masmédií: Aplikován obecný princip konfliktu

Příznivci očkování x odpůrci očkování

Odpor je sexy

1. Skupina - nevědecké poznatky a pseudoargumenty:

Lepší hygienický standard, kvalitní lékařská péče a ústup infekcí činí očkování zbytečným

Očkované osoby nakonec stejně onemocní

Nekvalitní očkovací látky

Výrazné nežádoucí účinky

Kombinované očkovací látky přetěžují imunitní systém

2. Skupina: vadí povinnost, vymahatelnost pokutami

3. Skupina: náboženské důvody

Společně – vliv v médiích

- **Posluchač si vytvoří úsudek sám ?**
- **Stigma farmaceutického průmyslu**
- **Neblahá úloha některých lékařů**
- **Politikum – zneužívání argumentů v politickém boji („čím hůře, tím lépe“)**

Příklad komunikační krize

- ❑ 1998: Publikace studie v časopisu Lancet (Wakefield) o spojení MMR vakcíny a autismu (článek citován světovými médii)
  - Studie byla okamžitě po zveřejnění kritizována odbornou veřejností
  - Fáma se ale už šířila (z anglosaských zemí do celého světa)
  - Následek: pokles proočkovanosti vakcínou MMR
- ❑ 2004: Lancet částečně odvolal tvrzení z roku 1998
  - Žádná mediální odezva
  - Fáma žije dál vlastním životem
  - 15% rodičů v USA odmítá očkování MMR
- ❑ 2004: Lancet oficiálně odvolal všechna tvrzení z Wakefieldovy studie a lékař sám byl zbaven možnosti vykonávat lékařskou praxi
- ❑ 2007: Americké národní informační centrum pro vakcinaci (NVIC) podepisuje smlouvu s agenturou Hill+Knowlton Strategies – nejen pro oblast PR, ale také v oblasti lobbyingu
  - Kampaň v médiích s rozsáhlým impaktem
- + 2014: Anticenu Bludný balvan udělovanou Českým klubem skeptiků Sisyfos dostala lékařka Eleková: Za udatné tažení proti očkování

Provokcinační strategie – public realation

(Vytvoření PR strategie resortu MZ v oblasti očkování)

- **Příprava masmediální kampaně** (pozitivní články v periodických, diskusní rozhlasové relace, zapojení renomovaných autorit, prezentace životních příběhů či zkušeností osob u nichž došlo v důsledku infekčního onemocnění k poškození zdraví a jsou ochotni napomoci propagaci očkování).
- **Plán tiskových konferencí v daném roce.**
- **Ad hoc reakce na nenadálé skutečnosti (Hlavní hygienik, předseda ČVS, předsedové ostatních odborných společností).**
- **Preventivní šoty ve veřejno-právní televizi (série 15-20 minutových pořadů).**
- **Tiskové konference odborných společností oficiálních TK MZ.**
- **Semináře na půdě Parlamentu či Senátu s cílem získání oficiální politické podpory**
- **Spolupráce s WHO a ECDC v oblasti propagace očkování.**
- **Podpora blogů a pozitivní komunikace na sociálních sítích.**
- **Příprava škály informačních dokumentů od letáků po knižní publikace**

Tuto provakcinační strategii lze realizovat pouze za předpokladu stabilního systému veřejného zdravotnictví, včetně hygienické služby